

Мандрійчук Іванна Іванівна

студентка

ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука»

Мандрійчук Іванна Іванівна

студентка

ЧВУЗ «Международный экономико-гуманитарный университет имени академика Степана Демьянчука»

Mandriichuk Ivanna

Student of the

International University of Economics and Humanities named after Stepan Demianchuk

СУДОВА РЕФОРМА В УКРАЇНІ 2017: ОСНОВНІ ЗМІНИ В СУДОЧИНСТВІ

СУДЕБНАЯ РЕФОРМА В УКРАИНЕ 2017: ОСНОВНЫЕ ИЗМЕНЕНИЯ В СУДОПРОИЗВОДСТВЕ

JUDICIAL REFORM IN UKRAINE 2017: MAJOR CHANGES IN THE JUDICIAL PROCEDURE

Анотація. В статті розглянуто основні зміни в судочинстві, що стали наслідком проведення судової реформи у 2017 році. Проаналізовано етапи здійснення судової реформи в Україні. З метою оцінювання стану реформування судочинства в Україні наведено ключові моменти судової реформи, які вже запрацювали на сьогоднішній день то ті, що планується реалізувати найближчим часом.

Ключові слова: Верховний суд, судова реформа, Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система, антикорупційний суд, вищий суд з інтелектуальної власності, окружні суди.

Аннотация. В статье рассмотрены основные изменения в судопроизводстве, ставшие следствием проведения судебной реформы в 2017 году. Проанализированы этапы осуществления судебной реформы в Украине. С целью оценки состояния реформирования судопроизводства в Украине приведены ключевые моменты судебной реформы, которые уже заработали на сегодняшний день а также те, что планируется реализовать в ближайшее время.

Ключевые слова: Верховный суд, судебная реформа, Единая судебная информационно-телекоммуникационная система, антикоррупционный суд, высший суд по интеллектуальной собственности, окружные суды.

Summary. The article deals with the main changes in the legal proceedings, which became the result of judicial reform in 2017. The stages of implementation of judicial reform in Ukraine are analyzed. In order to assess the state of judicial reform in Ukraine, the key points of the judicial reform that have already begun to be implemented are those that are planned to be implemented in the near future.

Key words: Supreme Court, judicial reform, the only judicial information and telecommunication system, anti-corruption court, supreme court of intellectual property, district courts.

Постановка проблеми. На сьогоднішній день перед українською судовою системою постають серйозні виклики та проблемні питання. Громадськість активно критикує судочинство через відсутність незалежності, неупередженості, прозорості та некорумпованості. Необхідність відновлення довіри до судової гілки влади стимулює

вало проведення її реформування. Теперішнє реформування судової влади є відповіддю на вимоги часу, прагнення українського судочинства та суспільства до змін, підвищення якості послуг суддівської гілки влади для громадян, дотримання європейських стандартів і наближення до кращих практик відправлення правосуддя.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням питання реформування судової влади України на сучасному етапі її становлення займалися такі науковці та практики, як В. Шутович, С. Степанов, С. Балан, І. Ус, М. Савенко, Н. Чудик, О. Савицький, С. Штогун.

Формулювання цілей статті. Враховуючи вищезазначене, особливої актуальності набуває аналіз основних етапів та найближчих перспектив реформування судоустрою.

Виклад основного матеріалу. Ухвалення Верховною Радою України 3 жовтня 2017 Закону України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» запускають судову реформу в Україні.

Одним з основних нововведень і відповідно першим етапом судової реформи, є створення Верховного суду та визначення його як єдиної касаційної інстанції в Україні та введення нового порядку розгляду касаційних скарг. Оновлений Верховний суд повноцінно запрацював 15 грудня 2017.

Верховний Суд є найвищим судом у системі судоустрою України, який забезпечує сталість та єдність судової практики у порядку та спосіб, визначені процесуальним законом.

Верховний Суд:

- здійснює правосуддя як суд касаційної інстанції, а у випадках, визначених процесуальним законом, — як суд першої або апеляційної інстанції, в порядку, встановленому процесуальним законом;
- здійснює аналіз судової статистики, узагальнення судової практики;
- надає висновки щодо проектів законодавчих актів, які стосуються судоустрою, судочинства, статусу суддів, виконання судових рішень та інших питань, пов'язаних із функціонуванням системи судоустрою;
- надає висновок про наявність чи відсутність у діяннях, у яких звинувачується Президент України, ознак державної зради або іншого злочину;
- звертається до Конституційного Суду України щодо конституційності законів, інших правових актів, а також щодо офіційного тлумачення Конституції України;
- забезпечує однакове застосування норм права судами різних спеціалізацій у порядку та спосіб, визначені процесуальним законом;
- здійснює інші повноваження, визначені законом.

У складі Верховного Суду діють:

- Велика Палата Верховного Суду;
- Касаційний адміністративний суд;
- Касаційний господарський суд;
- Касаційний кримінальний суд;
- Касаційний цивільний суд [1].

В рамках другого етапу судової реформи Президент України підписав укази про ліквідацію місцевих і створення окружних судів в Україні. Відповідно до указу № 449 в Україні ліквідовуються 117 районних судів та замість них утворюється 50 окружних судів. Крім того, на сайті президента розміщено указ № 450. Згідно з цим документом, в країні замість ліквідованих 25 міськрайонних судів утворюється 25 окружних судів.

Також за указом президента № 451 утворюється ще 205 окружних судів. Згідно з указом глави держави № 452, в Україні ліквідується 27 апеляційних судів та замість них утворюється 26 апеляційних судів в апеляційних округах. Своєю чергою указом президента № 453 передбачено ліквідацію 27 господарських судів та створення замість них 27 окружних господарських судів. Крім того, указ глави держави № 454 ліквідує 8 апеляційних господарських судів та утворює замість них 7 апеляційних господарських судів в апеляційних округах. Зазначені укази підписані президентом 29 грудня 2017 та набувають чинності з дня опублікування [2].

«Сьогодні — це другий етап, який має на меті дві абсолютно чіткі позиції: ми маємо наблизити суди і правосуддя до людей. У нас не може бути більше районів без судів і судів без суддів», зазначив Президент [3].

Ще одним з ключових моментів судової реформи є створення електронного судочинства. Відповідно до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» встановлено, що в судах, Вищій раді правосуддя, Вищій кваліфікаційній комісії суддів України, Державній судовій адміністрації України, їх органах та підрозділах має функціонувати Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система (далі Система). Вона, зокрема, повинна забезпечувати обмін документами в електронній формі між судами; між судом та учасниками судового процесу; між учасниками судового процесу, а також фіксування судового процесу і участь учасників судового процесу у судовому засіданні в режимі відеоконференції. Адвокати, нотаріуси, приватні виконавці, арбітражні керуючі, судові експерти, державні органи, органи місцевого самоврядування та суб'єкти господарювання державного та комунального секторів економіки реєструють офіційні електронні адреси в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі в обов'язковому порядку. Інші особи реєструють свої офіційні електронні адреси в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі в добровільному порядку. Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система розпочне функціонувати через 90 днів з дня опублікування Державною судовою адміністрацією України у газеті «Голос України» та на веб-порталі судової влади оголошення про створення та забезпечення функціонування Системи [4].

На жаль, на сьогоднішній день Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система знаходиться

в процесі розробки і не функціонує навіть в тестовому режимі, оскільки інститут електронного судочинства запропоновано ввести лише через рік після того, як закон набув чинності, аби був час на належну підготовку до впровадження цього інституту.

Потрібно сказати, що це кінець тільки першої частини судової реформи. На черзі ще стоять установа вищого суду з інтелектуальної власності, і можливо навіть, і Антикорупційного суду. Щодо вищого суду з інтелектуальної власності слід відзначити, Указом Президента України від 29 вересня 2017 року № 299/2017 такий суд утворено [5]. За погодженням з Вищою радою правосуддя Державна судова адміністрація України наказом від 30 вересня 2017 року № 929 визначила кількість суддів у Вищому суді з питань інтелектуальної власності — 21 посаду. 30 вересня 2017 року Вища кваліфікаційна комісія суддів України прийняла рішення яким оголошено

конкурс на зайняття 21 вакантної посади судді Вищого суду з питань інтелектуальної власності [6].

Висновки. Незважаючи на те, що судову реформу все-таки прийняли і розпочали її проведення, залишаються негативні її моменти. Варто зазначити, що Президент України підписавши Укази про ліквідацію місцевих та апеляційних судів та створення окружних, а також апеляційних судів в відповідних округах не визначає чіткого механізму їх створення. Створення електронного судочинства та вищого суду з питань інтелектуальної власності також знаходиться на стадії розробки та обговорення. Тим не менше для збільшення рівня довіри до правосуддя з боку громадськості необхідні більша прозорість в керуванні судовою системою зокрема та у здійсненні правосуддя взагалі, що й планується досягти після остаточного реформування судової гілки влади.

Література

1. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 15.12.2017р. № 1402-19 / Відомості Верховної Ради України. — 2017. — № 31. — С. 545. — [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1402-19> — Назва з екрану.
2. Оприлюднено укази Порошенка про реорганізацію місцевих судів / УНІАН: інформаційне агенство. — 2017. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.unian.ua/politics/2325466-oprilyudneno-ukazi-poroshenka-pro-reorganizatsiyu-mistsevih-sudiv.html>. — Назва з екрану.
3. Ми маємо наблизити суди і правосуддя до людей — Президент про початок другого етапу судової реформи. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/news/mi-mayemo-nabliziti-sudi-i-pravosuddya-do-lyudej-prezident-p-45310>. — Назва з екрана.
4. Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів: Закон України. — 2017. — № 48. — С. 436. — [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2147-19>. — Назва з екрана.
5. Про утворення Вищого суду з питань інтелектуальної власності [Електронний ресурс]: Указ Президента від 29.09.2017 № 299/2017/ Верховна Рада України. — Режим доступу: <http://document.ua/pro-utvorennja-vishogo-sudu-z-pitan-intelektualnoyi-vlasnost-doc321487.html> — Назва з екрана.
6. Стосовно конкурсу до Вищого суду з питань інтелектуальної власності [Електронний ресурс]: Вища кваліфікаційна комісія суддів України. — Режим доступу: <https://vkksu.gov.ua/ua/news/stosowno-konkursu-do-wishtchogo-sudu-z-pitan-intieliektualnoi-wlasnosti/>. — Назва з екрана.